

Governança de la dada, la casa per la teulada i aterratges forçosos – Xavier Altafulla

© 11 de juny de 2024

Font: Mario López a Flickr sota llicència CC BY-NC-ND 2.0

menys endreçada, però també més ràpida, aterrada i centrada en la creació de valor. Comencen la casa per la teulada: comencen per les preguntes.

Des de ja fa alguns anys, un bon nombre d'administracions han iniciat projectes de governança de la dada. Aquests projectes solen començar definint els primers equips que s'encarregaran d'executar algunes funcions relacionades amb un tractament correcte de la dada en tot el seu cicle de vida. Una de les primeres tasques que solen dur a terme aquests equips és fer-ne un inventari de manera conjunta amb els departaments. Aquest enfocament, tot i ser molt majoritari, no és l'únic possible. Hi ha administracions a altres països que fan una aproximació menys pautada,

La metodologia més acceptada per a un tractament correcte de la dada en tot el seu cicle de vida és la metodologia DAMA (acrònim de Data Management Association), que parla de deu dominis d'activitats

en aquest cicle: captura, emmagatzematge, etiquetatge i qualitat, entre d'altres. En el món públic, potser caldria afegir-hi el marc legal (no sempre podem fer qualsevol cosa amb qualsevol dada) i un enfocament ètic que hauria de ser transversal a tot el projecte. Aquesta metodologia ens porta, com un dels primers passos, a inventariar el que tenim i a disposar d'algun sistema propi en què comencem a capturar els conjunts de dades rellevants per poder tenir-les controlades i poder aplicar-hi les pràctiques de la metodologia, abans de generar valor amb les dades. Això és el més habitual al nostre entorn.

La Direcció General d'Administració Digital (DGAD) està fent una tasca fantàstica en el **projecte titànic de governança de dades de la Generalitat**. Ja fa anys que la DGAD és una referència per a la resta del món públic, no només fent la feina bé sinó fent l'esforç de comunicar-ho. Això té molt valor per a les altres administracions que anem just un pas enrere. En el món local, l'agenda digital per als municipis de **Localret** també ha bastit una **guia per als projectes de governança de la dada** per als municipis, un document en què es proposa crear una oficina de la dada que generi un catàleg de dades, entre altres accions inicials.

En un projecte de governança de la dada, començar fent un catàleg o inventari del que tenim té molts avantatges. Ens permet obtenir un retrat de la realitat actual que podem posar davant dels mateixos departaments com un mirall. La fotografia del que tenim a sobre de la taula beneficia a tothom. Ofereix un marc que ens ajuda a planificar projectes; ens pauta la integració automatitzada d'aquestes dades en la nostra plataforma, i ens permet treure a la llum coses que teníem més amagades.

Tot i això, en general no sempre podem estar orgullosos d'on som. Un volum molt elevat de conjunts de dades relatius a la mateixa temàtica pot ser indicatiu que manca una política de dada única. Al llarg dels anys es poden haver generat noves aplicacions (en lloc d'adaptar les existents) per donar resposta a demandes puntuals, sense tenir en compte les conseqüències que això comporta. Si tenim un ciutadà en 20 bases de dades, quan s'empadroni en una nova adreça tindrem molta més feina. És ara, en aquest moment, que s'han de valorar pràctiques com les de l'Ajuntament de Sant Feliu, que fa més d'un quart de segle que entenia que en el seu model les dades d'un ciutadà havien de ser úniques, encara que després es fessin servir en aplicacions diverses per gestionar temes diferents.

Aquí hi ha una lliçó per aprendre: per a una bona gestió de les dades hem de mantenir el control sobre el mapa d'aplicacions i pensar quina és l'estratègia que ens pot ajudar a simplificar, unificar o fer evolucionar el que tenim per afavorir el fet de disposar de la dada única i de qualitat. Sembla clau que l'aplicació principal d'un departament o organització ha de ser una eina viva, en evolució, sota el nostre control, que permeti fer-hi adaptacions per afegir funcionalitats entorn de les mateixes dades, cosa que ens estalvia afegir més aplicacions.

A part de l'inventari dels conjunts de dades rellevants, la captura d'aquestes dades per alimentar el nostre sistema també és un repte. Les aplicacions poden oferir-te la capacitat de ser interrogades de manera externa o poden no estar preparades per a això. Poden permetre que en fem evolucionar el codi o poden ser aplicacions tancades. Tenir accés a les taules d'una base de dades sense saber el model que s'hi aplica no ens serveix de gaire. Els que han intentat extreure dades d'una base que no coneixen són testimonis que realment és una feina molt complexa. De vegades, la informació que busquem no es troba en una taula perquè s'executen rutines en funció de si algun camp està buit o no, o bé s'apliquen filtres que no són evidents. Per capturar les dades sovint acaba sent més simple

fer servir la robotització de processos per simular que un usuari entra a l'aplicació, n'extreu un llistat en Excel i el puja al sistema.

Més enllà d'aquesta problemàtica d'extracció de les dades, de la història que ens explica la situació actual, dels equips i les seves funcions, de la impossibilitat de fer aquesta extracció en una organització petita, de la tecnologia i de la resta de components que formen un projecte de governança de la dada, tot això ho fem amb la idea de generar valor. D'oferir informació per poder prendre millors decisions. És aquí que **l'enfocament de l'Oficina de Tecnologia i Innovació de Londres (LOTI)** és diferent i se centra en l'últim pas, de manera que comença la casa per la teulada i força l'aterratge immediat del projecte.

En definitiva, la meva sensació és que fent servir una sola pregunta ens clava una plantofada als ajuntaments que ens passem anys fent l'inventari, les captures i l'etiquetatge. Ens fa aterrar-ho tot ara, de manera molt concreta. La pregunta força que fa a l'organització és la següent:

Qui podria fer què de manera diferent si tingués accés a millor informació?

Parlem de "fer de manera diferent" òbviament dins de l'àmbit de competències que toqui. Des del món local, què es podria fer de manera diferent? Podríem fer polítiques de formació per a l'ocupació diferents si tinguéssim millor informació sobre què funciona i què no? Podríem canviar la programació de l'agenda cultural municipal si sabéssim més coses sobre les característiques dels públics que tenim? Podríem perfilar les convocatòries de subvencions per assegurar que assoleixen millor els seus objectius? Podríem canviar les rutes de neteja per minimitzar les molèsties? Aquí la paraula, les iniciatives i les propostes han de venir dels departaments, que coneixen el seu negoci. I aquesta "millor informació" que planteja la pregunta força pot venir o bé de conjunts de dades existents o bé de dades que encara no tenim, però que poden ser abastables, respectant tot el marc legal i ètic.

Dins de la seva metodologia, la pregunta plantejada és, de fet, el segon de sis passos. El primer pas és una mínima teoria del canvi. El segon, la identificació dels impactes que busquem i les accions que plantegem. El tercer és la visualització de què hauria de veure en una pantalla la persona que pot prendre la decisió. El quart consisteix en la identificació de les dades necessàries; el cinquè és el respecte del marc legal i ètic, i el sisè, la identificació d'altres elements necessaris per assolir els impactes.

Aquest plantejament, mirat amb la metodologia DAMA, té mancances. No controlem necessàriament on són les dades; si es troben a la plataforma d'un proveïdor, això ens fa més vulnerables. Tampoc ens plantejem vetllar per la seva qualitat, ni per la seva seguretat, ni per la resta d'elements del model. Però a canvi comencem a apuntar cap a on volem anar des de molt abans.

És obvi que els dos plantejaments no són excloents, i que té molt sentit començar per un enfocament pautat i endreçat en què comencem definint equips i rols, revisem el que hi ha i acabem fent les preguntes. Segurament és l'únic enfocament possible en una organització gran. Però en un ajuntament petit crear una oficina de la dada pot ser impossible. En aquests casos, és interessant veure que hi ha aproximacions diferents a la mateixa temàtica, amb moltíssimes limitacions, però que poden oferir valor al cap de mesos i no d'anys.

De nou, com deia Marx (ni Karl ni Richard: Groucho): “He trigat tant a escriure la crítica que no m’he arribat a llegir el llibre.”

Xavier Altafulla

Cap de secció de Bon Govern a l’Ajuntament del Prat de Llobregat

---

ADMINISTRACIÓ PÚBLICA, DIRECCIÓ GENERAL D’ADMINISTRACIÓ DIGITAL (DGAD), MÓN LOCAL